ٻرسات جا ڏينهن هونۀ ني اُداس، ٻاقي جو ڪڏهين ٻرسال ڪڪر ڪارنهه ڪري وڃي ٻرلي ڪنهن ٻئي هنڌ وسن ۽ وايومنڊل ني سڄو ٿيو ٻوي. ٻري ڪان ٿڌي ۽ مٽيءَ جي خوشبوءِ گڏ هوا لڳڻ سان لڳي ۽ هڪ عجيب سچائيءَ کي دل ۾ بيدار ڪيو ڇڏي.... اهڙي وقت سٽي ۽ حشو مولوت لڳکهي آيا ۽ ٻاليم قارون جو خزانو مليو اٿم. ٻئي ٻانهون کولي ٻنهي کي ڪٽي ٻاڪر ٻاتم. آخر منهنجي هن سڄي جيون ۾، هي ئي ۽ منهنجا ٻالڪ آهن، جن ٿوري گهڙي رنگيني ٻري ڇڏي آهي

شڪست

هن موڪي گهر ۾.

ٻر ڳالهه سچ ته ڪل جهڙي آهي. مان اڃا ڪنواري؛ دل ۾ رکان هيڏن سارن سٽي ۽ حشوءَ لاءِ ممتا! ليڪن هردي ني ڪنهنجو وس ۽ هلي ڪين ٿو.

حشوءَ کي چيم، ”اڄ ۽ ٻگوان ڪان ٻيو ڪجهه گهران ها ته شايد اهو ٻه ملي وڃي ها. سامهون ڏس ته ٻادل ڪٿن سڄي آڪاس کي وڪوڙي ويا آهن. هھڙي اڪيلي ڏينهن توهانجي سنگت ملي ۽ ٻاقي ڇا کپي.“

ٻنهي جواب ڪونه ڏنو. ٻنهي کي ڪرسين ني

وهاري چيو، "ڀائرن ٻڌايو، اڄ ڪهڙو ٻول ناهيان."

حشوءَ لرزي ۽ گهٻرائجي وڃي چيو، "ٻـول ٻول جي ضرورت ڪانهي." مان ٻڌائجي ٻهه ٻهه اڳيان هنن جي ٻيڙي ڏسي وسي ٿي ويس. ڪيتري مهل تائين وسمي ۽ ٻڌي کي ٽڪيندي رهيس. آخر چيم، "هون ته ايندا آهيو ته ٻڌي جي ٿيا ٿيا ٻيڙي پوندي آهي؛ اڄ ڪهڙا جهاز ٻڏي ويا آهن؟"

سٺيءَ ڪرسيءَ تـان اٿي وڃي دريءَ وٽ بيٺي. هوا ۽ سمنڊ ساڙهي ڦر ڦر ڪرڻ لڳي. حشوءَ ٿڌو ساهه کڻي چيو، "ڇگو مان وڃان ٿو."

مون چيو، "ڪاڏهن ته ڪر حشو، آئين ڪٿان، وڃين ڪٿان ٿو؟"

حشوءَ سٺيءَ ڏانهن اشارو ڪري چيو، "پڇينس."

سٺي منهن ٻاهر ڪري اٿين ڏسي رهي هئي جڻ ڪجهه ٻڌي ٿي نه رهي هئي. مون سڏ ڀي ڪيو هئس ته ٻه جواب ڪونه ڏنائين. چيم، "حشو تون ٻلي گهر وڃ. سٺي اڄ مون وٽ ٽڪندي."

حشو ڪڙو منهن ڪري ٻاهر وڃڻ لڳو ته سٺيءَ سڀاڪل منهن سان ڏانهس نهاري ساڙهيءَ جي ڪنڊ ڏندن سان چٻيندي چيو، "مان ٻه ٿي هلان."

حشو ٻيهي ويـو- "بس ٽڪهجي فرياد جو داد جو ٿي چڪو؟"

ستي وري به دريءَ کان ٻاهر ڏسڻ لڳي. مون حشوءَ کي همت جي اشاري سان هلي وڃڻ لاءِ چيو.

حشو هليو ويو ته ستي ڦٿيل ٻکيءَ جيان تڙڦندي اچي منهنجي گود ۾ ڪري. ڏڪندي. چيائين، "دادي! مونکي هاڻي موت گهرجي."

منهنجو من ٻرجي آيو ته به کلي چيم، "اهڙي ۾؟"

"نه نه چا. هنجي اکين ۾ مون لاءِ جڏهين ڪا به عزت نه رهي آهي، تڏهين مان ٻلا جي چا ڪنديس؟"

"واه ٻائي، تون نه چيو هو ته مان هڪ سهڻو گهر ڦاهي ملڪ جو هڪڙو ننڍڙو حصو آباد ڪنديس. بس اهو گهر آباد ٿي چڪو، هاڻي مرڻ لڳي آهين؟"

ستيءَ رومال اکين تي دٻائي چيو، "گهر ڪي آباد ڪرڻ ڪوئي ڏٺي به نه؟ هو نه سمجهي ٿو ته مان عياش آهيان، جو گهر ۾ فرنيچر ڪپڙا، درن ۽ درين تي پردا ڪپڙا، گلدانن ۾ گل ڪپڙا، اڱڻ ۾ ڪوئليون ڪپڙا ...."

مونکي ستيءَ جي هنن ننڍڙن ڳمنانن تي الاجي ڇو ڏاڍي ممتا اچي جاڳي. دل چاهيو کيس چوان "ڌيءَ." پر مون کان روڪجي ويس. رڳو ٻئي هٿ سندس ڪلهن تي رکي ٿورو زور ڏنم. ستيءَ منهنجي اکين مان وهندڙ آنسون پنهنجي پلوءَ سان اگهي ٻئي ٻانهون ڪٽي منهنجي ڳلي ۾ وڌيون ۽ آهستي چيائين، "ڪاش! اڄ امي جيئري هجي ها."

موهن سنتيءَ کي روئي ڪارائي ۽ پوءِ ٻئي وڃي بستري داخل ٿيا سين. اڌ رات تائين ڪيتريون ڳالهيون ڪيون سين. سنتي روزاني ڪٿ پٽ جون جيڪي ڳالهيون ٻڌايون تن مان ته موهن کي ائين لڳو ته ڏوهه اڪو سنتيءَ جو آهي اڪو حشوءَ جو. ٻئي وچارا سٺي سڳنڌي جيوت رهڻ جا ڪانکي آهن. ليڪن اُپت توري هجڻ سبب هڪ ٻئي کي پيا ڏوهه ڏين. دل کي چيم، مان ته اهڙن سورن ڪري ئي ته سڄي عمر شاديءَ کان لئو اُڪر واري ويٺس. ڪٿل پگهارن تي شادي ڪري روز روز وڙهي، "تون چاءِ، تون چا ڪجي" تنهن کان ته بس ڀلي. سنتيءَ جي ناداني تي اڄ موهن کي رحم ٿي آيو. جڏهين رات گهڻي گذري ويئي تڏهين سنتيءَ پاسو ورايو. مان به آهستي آهستي اُٿي وڃي پنهنجي کٽ تي ليٽيس مهنجي اکين اڳيان اهي ڏينهن ڦرڻ لڳا، جڏهن سنتي موهن وٽ ٽيوشن وٺڻ ايندي هئي. مان به تن ڏينهن اڃا چڱي ڀلي هئس. ڏينهن ۾ ٽي چار ٽيوشن ڏيئي وٺندي هئس. حشو، مهنجو ڀاڻيو اڃا تازو ماستريءَ ۾ گهڙيو هو. روز اچي مهنجو مٿو کپائيندو هو. هڪ ڏينهن اوچتو سنتيءَ چيو، "دادي، توهانجو ڀاڻيو اڄ ڇو ڪونه آيو آهي؟" مان وائڙي ٿي ويس. دل ۾ چيم، "جي حشو نه آيو ته هن ڇوڪريءَ جو ڇا ويو." اڃا ٻه ٽي ڏينهن گذريا ته ساڳيو سوال

حشوءَ رکيو. چي، ”دادي، ڪالهه کان هوءَ ڇوڪري
ستي لو وقت ڪالهه ٿي اچي.“ چيم، ”نانا ٽـن ۾
ڪراچيءَ وئي آهي.“

ڪجهه ڏينهن حشو به ڪين آيو ۽ جڏهن ڏينهن آيو
ان ڏينهن ستي ڪراچيءَ مان واپس اچي چڪي هئي.
ان ڏينهن حشوءَ ايڏي گهٽي الساهه ۾ پرجي پئي ڳالهايو
جو مولڪي ڪل اچي وئي. ستيءَ بـــ سندس هـرڪا
ڳالهه انهن ٿي چاهه مان ٻڌي جڻ ڪنهن منـــي گيت
جون لڪون هجون. حشو پاسيرو ٿيو ته ستيءَ کان پڇيم،
”توکي منهنجو پاڻيو وٽي ٿو ڇا؟“

ستي شرم کان لال ٿي وئي. سرلر کي ڏڏڪو ڏئي
ڇپائڻ، ”مون انهن ڪٽي چيو. مون کي ڀڳو سندس
الساهه واريون ڳالهيون وڻنديون آهن، جو چوالدو آهي،
ملڪ کي ٿاهجي، ملڪ لاءِ جيون ڏيڻ نـي سڄي معنٰي
۾ جيئڻ آهي. دادي سچ ٻـــڌايو، توهانکي سـنـدس
ڳالهيون ڪونه وڻنديون آهن؟“

مون به چاهه مان چيو، ”حشوءَ جون ڳالهيون اڪيلي
سر ته اهڙيون ڪين وڻنديون اٿم، پر توهين ٻئي جڏهين
اهي ڳالهيون ڪرڻ وهندا آهيو، تڏهن ته ڏاڍيو وڻنديون
آهن.“ ستي ڪلي پيئي.“

ستيءَ مئٽرڪ پاس ڪئي ته به مولوت اچڻ ڪين
ڇڏيائين هڪ ڀيري ستيءَ جي اڳيان حشوءَ جـي ڪاڻ

ڪڍڻ اهڙو مڌر لڳم جو جڏهين ستي هلي ويئي، تڏهين ڪانئس پڇيم، ”حشو توکي ستي ڏاڍي وڻي ٿي ڇا؟“

حشوءَ عجب مان پڇيو، ”توکي لڳي وڻي ڇا، جو پڇين ٿي؟“

مونکي الاجي ڇو شرم اچي ويو. ڪيترا سال اڳ، مان به ته ڪن ڇوڪرن کي اهڙي ئي وڻندي هيس، جهڙو ستي حشوءَ کي. پر ڇوڪرا هئا، حشوءَ وانگر ماستر يا ٽڪي پئسي وارا ڪلارڪ. سو مان ان وڻڻ کي ڪا معقول ئي ڪانه ڏيندي هيس. پر ستيءَ کي جڏهين چيم، ”ستي، توکي حشوءَ کان پاسو ڪرڻ کپي.“ ته ڇرڪي ويئي. چيائين، ”ڇو دادي؟“

چيم، ”ستي هو به ٽي سؤ ڪمائيندڙ ماستر آهي، سو زندگيءَ جو ساٿ ته هڪ ٻئي کي ڏيئي ڪين سگهندا؟“

ستيءَ کلي چيو، ”دادي توهين الاجي ڇئو ڇا پيا، رڳو آفيسر يا ڪنهن واپاري ۽ پئسي واري انسان سان ئي سٺي جيوت گذاري سگهجي آهي ڇا؟“

مون کليو. چيم، ”اڄ آهين. دنيا ۾ آٽ ٻـ لاٽو واهه ته لاٽو لڳو پيو آهي. اڳتي هلي خبر پوندءِ.“

ستيءَ ڪڇيو ڪين. پر جڏهين وڃڻ لڳي، تڏهين شرمائجي چيائين، ”پيار جو پئسي سان ڪهڙو واسطو؟“

مولڳان نهڪ لڪري ويو. اهڙا آدرش رکندڙ جوڙا گهٽيئي ڏسي چڪي هيس، جن جي شادين کي غريبيءَ بي معني بڻائي ڇڏيو هو.

تن ڏينهن ۾ ئي ستيءَ ۽ حشوءَ جو مڱڻو ٿي ويو. وچ ۾ ونئي حشوءَ کي چيم، "ڏس حشو، تنهنجي ستي نازڪڙي نار ۽ تون آهين هڏن ڪٺو محنتي جوان، سڄي ملڪ کي بدلائڻ جا خواب پيو لهين؛ سو ستيءَ سان ڪيئن عمر نباهيندين؟"

حشوءَ ڇپڻي وجائي چيو، "ڏسج ويڻي دادي، ڪين نه تو هيتري ۾ بدلائي ڇڏيا اس."

وري جڏهين ستيءَ کي چيم، "ڪڪي، حشو ته گهر ۾ ناهڻ وارو ڪونه اٿيئي. هنکي نه ئي سيڪنهن ڳالهه کان ٻهرين آهي ملڪ جي شهرا جي چنتا." نه ستي ٿي لوڏ سان چويم، "ڏسجو ويهي دادي، ڪيتري ۾ ٿي بدلائي ڇڏيا اس. آخر گهر ۾ نه ملڪ جو هڪ ننڍو حصو آهي نه!"

مان هن ننڍڙي ڇوڪريءَ جي بهادري ڏسي ٺري پيس.

ان ڪاڻپوءِ ٻنهي جي شادي ٿي ويئي. شاديءَ واسطه مان ڪيتري دير جاڳندي رهيس. ان واسطه مان جيترو پاڻتي ناراض ٿي هيس، اوترو شايد زندگيءَ ۾ ڪڏهين به نه ٿي هوندي يس. ستيءَ ۽ حشوءَ جي هلڪي هلڪي

ڪل ڪل، چوڙن جي گهڻا گهڻا، ڪپڙن تي هاربل عطر ۽ گلاب جي پاڻيءَ جي خوشبوءِ سڀ هوا جــي هلڪن جهونٽن تي ڪجهه تي آيون ۽ مان بيچينيءَ سان سوچيندي رهيس، ”ڪاش مان بہ ڪجهہ سال اڳہ حشوءَ ۽ ستيءَ جيڏي همت رکي، ڪنهن رواجي ڪمائيءَ واري انسان سان ٿي زندگيءَ جي ڏک سک جو ساٿ ڏئي ڇڏيان ها!“ مگر ان ڏينهن ٽائين نہ مان داءُ لڳائڻ جي هرڪا ٻولجي — موٽهن، شڪل، اکين جي مدهوشي، سرير جي چنچلتا، سڀ خاڪ ڪري ڇڪي هيس.

ليڪن اهي ساڳيا ستي ۽ حشو هئا، جــي اڄ ٻارڻ ٻہ وڙهي آيا هئا. ڇگو ڪيم جو ڪنهن اهڙي جهڙي پگهار واري سان شادي نہ ڪيم نہ تہ شايد هڪ ڏينهن پڇتائڻو پوي ها. ليڪن ستيءَ جو پنهنجي ڏک جي وقت موڪلي ٿي همدرديءَ لاءِ چرانيو هو، سو منهنجي من ۾ هن ڇوڪريءَ لاءِ ممتا جو درياءُ اٿلي پيو. پنهنجي کٽ تي آرام ٿي ڪين ٿي آيو، ڇيم اٿي وڃي ستيءَ کي گلي لڳائي سمهان.

ٻہ کٽ ٽان اٿيس نہ ڏسان ستي پنهنجي بستري ٽان گم! منهنجن ٻہ ٻہ وئون ڇهہ ٻہ وئون. آڌي رات ٻہ گذري چڪي هئي. ٻاهر ميهن جــي ڪني ٽيل پاڻيءَ مان ڏيڏرن جــي ٽان ٽان پئي آئي. چوطرف سنسان اندبري جــو راڄ هو. هڙي ٻاهت اولاهيءَ ۾ ستي

ڪيڏانهن وئي هوندي، اهـو سوچي منهنجو بـدن
ڪالبد ارجي ويو. وٽي زور زور سان سٽيءَ کي سڏ ڪيم.
ڇا ڏسان، هوءَ ڪٺوڙي جي پرانءَ ڪنڊ وٽان اڪڙي
لڪڙي هلندي پيئي اچي. ڪمري ۾ آئي ته سڄي پٺي
ڏڪي. ڪپڙن تي تورا برسات جا ڇنڊا پئجي ويـا
هيس. ٿڌي هوا پئي لڳي. رڳ ڪٽي ڪيس ٻڪي ڇڏيم
۽ پرسـان ليٽائي وارن ۾ آڱـرين ڦيرائڻ لڳي ساٿس.
ڇوڪري اچي رنـڊ ۾ چنڪي. منهنجي ڇاتيءَ ۾ مٿو
لڪائي وياڪلتا سان چيائين، "دادي! ٽن سالن ۾ ٻهراڙين
ٿي پيرو هن طرح وڙهي، هڪ ٻئي کان جدا ٿيا آهيون."
ٿورن منٽن کان پوءِ غم ڪجهه گهٽيس تـه چيائين،
"دادي ٻر گهرجوئي ڇا آئم؟ ته مهل نـه ماڙي! هـيءَ
بي حيائي آهي؟ ٻاڻ ماستري ڪري ته چوي تـه ملڪ
جي شيوا ٿو ڪريان، مان هڪ سهڻو گهر ٺـاهي ملڪ
جي هڪ ڪنڊ آباد ڪريان ته اها ملڪ جي شيوا نـه
ٿي....؟ پيٽ ته ڪتا ٻ پيا پالين. اسين جو دنيا ۾ آيا
آهيون ته پاڻو لاٿو، سمجهت سدوار ڪـان ڇـا پـاڻ کي
والجهيل رکي سگهنداسين؟"
مولڪي حشوءَ جي خيال ۽ رهڻيءَ جي چڱي ڄاڻ
هئي، سو آهستي آهستي چيم، "اسان جي ملڪ جـا
ڪئين انسان آهن، جيڪي خون پائي هڪ ڪندي ۽
سٺي جيوت لئه گذاري سگهن. حشو ته وري ۽ ٻـارن

جي دلين ۾ سٺي دنيا اڏڻ جا ٻج ٽو ڇٽي. سو هڪ ڏينهن شايد ملڪ جون ڪئين لو جهڙيون ناريون سٺا سگهڙتا گهر ناهي سگهنديون."

"مان نه ليسين مري ڪهي به وينديس." ستيءَ جي اکين وارن پيالين مان ڇلڪندڙ آسون اچانچي اچي منهنجي همت لي پياه ٻاٽڪي چيم، پلا هيءَ ننڍڙي ڇوڪري آئينده جي نسل کي جيئرو ڏسڻ واري فلاسافي مان ڇا ڄاڻي. ڪلي چيم، "سٺي نهنجو ڏوهه ڪولهي. اچا ٻار آهين نه!"

"ها، هو نه سمجهي ٿو اصل ايڏي وڏي ٿي ويئي آهيان، جو ننڍين ڳالهين جي گهر ڪرڻ ٿي نه گهرجيم."

ستيءَ کي جواب سو ڪئين ڏنم پر دل ۾ وڏي واڪي چيم، "ٻنهنجي هسن لوڏ تان گهوري وڃانءِ ستي!" ڪيس ٻنهنجي ٻانهن تي سهاري لمب ڪرائي ڇڏيم.

صبح ساڻ حشو اچي مولوهت سهڙيو، شڪل ڏابي لٿل هئس. دل به ڏابي پريل ٿي لڳس. منهنجي دل ۾ حشوءَ لاءِ موهه جي ايڏي اُچل اچي ويئي جو ڇا چوان. منهنجي ماءُ سچ چوندي هئي ته مور کان وياج مٺو لڳندو آهي. ٻاٽن کان ياٽيا پيارا لڳندا آهن. حشوءَ جي ڀر ۾ ويهي سندس مٿي تي همت گهمائي چيم، "ستي نه لوڪان سواءِ هڪ رات ۾ اٻاڻڪي ٿيو پوي، پوءِ الاجي ڪاڻ ۾ وڙهو ڪيئن ٿا؟"

"مان ڇا گهٽ اُڻاٺڪو ٿيو آهيان؟ پر وڃي ڪيڏانهن آهي؟" حشوءَ اهڙي نه آڌر سان پڇيو جو ڪل اچي ويم. "ڇيم، سندان ئي وڃي آهي. پاڻي پيئي ڪالهه وڃي آهي."

حشو لڳي ٿــي چيو، "ڪڏهين ڪڏهين خسيس ڳالهين تان اچيو طوفان لڳي، پوءِ وسي برسات، بس گهر جو ڳاڻو ٿي چڪ ٿيو پوي. سٽيءَ جو ته سڄ پڇ ڏوهه ڪونهي. ڪو قارون جو خزانو نه گهرندي ڪالهي. هوءَ به نه وچاري سهڻو گهر رکي ملڪ جو هڪ ننڍو حصو سندر ڏسڻ چاهيندي پر......"

سٽي حشوءَ جا پڇاڙيءَ جا اکر ٻڌندي اندر گهڙي. سندس مکه لـــي ماڪ سان ڏونئل گلن جهڙي مرڪ ۽ پيرن ۾ ارڪيءَ جي لرت هئي. حشوءَ جو جملو پورو ڪندي چيائين، "پر ملڪ جو ننڍو حصو ڀلا ڪٿن سهڻو ڪري سگهبو، جڏهين ملڪ جـــي الاهي ماڻهن جون رواجي ۾ رواجي گهرجون به اڻپوريون پوريون ٿي سگهن؟ اٿين؟ چوندي سٽي ڪپڙا ڪليءَ تي ٽنگي اچي اسان جي اڳيان ويٺي ۽ مرڪي چيائين، "آخر هڪڙو ڏينهن نه ضرور ايندو جڏهين جيڪي ڪجهه، مولڪي نه ملي سگهيو آهي سو سڄي ملڪ جي نارين کي ملي سگهندو."

پڇاڙيءَ وارن اکرن نائين سٽيءَ جي مرڪ ڦٽي، ڇپن جي ڪنڊن وٽ ڏڪ ڏڪ ڪري ڇڏي. حشو اکيون ڦاڙي سٽيءَ ڏانهن ڏسڻ لڳو. سٽيءَ پنهنجا جل ڀريا نيٽر

زمين طرف جهڪائي ڇڏيا. حشو اکين ۾ پيار ڀري ڪيس ڏسندو رهيو. اها هڪ ڪن ڪيڏي وڏي ۽ مٺڙ هئي. ڀانيم جيڪر اها سڄي ڪن مور جا کنڀ پائي آڪاس تي ناچ وجهي ساري جهان کي ٻڌائي اچان ته پتي پتنيءَ وچ ۾ جا انوکي ٻڌهڄائي ٿيندي آهي، اُن جو ساڪيات روپ اڄ ڏٺو اٿم.

”هل هاڻي گهر،“ حشوءَ چيو.

سنتي زمين تان پنهنجو نظرون مٿي کنيون ۽ اکين ۾ لڙڪ، مک تي مرڪ ڀري چيائين، ”ها ها...“

مان عجب مان هن جوڙي کي ڏسندي رهيس. مشڪل سان ٻنهي کي ليڙ تائين لڙسائي سگهيس. جڏهين هو موٽڪان موڪلائي هيٺ وڃي رهيا هئا، تڏهين ڏاڪڻ تي کين چوندو ٻڌم، ”وڏڙن جي معنيٰ اها ٿوروئي آهي ته اسانجو هڪ ٻئي سان پيار ناهي. ٻه ٺڪر ٻه پيا هڪ ٻئي سان ٽڪرن، ان ۾ ڇا ٿيو؟“

”ٻر دادي ڇا چوندي؟“

”چوندي وري ڇا؟ ٻڳلي!“ ۽ الڪاپوءِ ٻڌم هلڪي کل. جا سندن شاديءَ جي رات ٻڌي هئم، ڪاش! پيار جي دريائن ۾ هن طرح غريبيءَ جي شڪاين کي ٻوڙي واهي ڇڏڻ جي رهت ڪڄهه، سال اڳ سکيان ها، جڏهين اڃا جوان هيس. دل ۾ سنتي ۽ حشوءَ جي اچڻ وقت جيڪو سوڀ جو احساس ٿيو هوم، سو سندن وڃڻ بعد پنهنجي شڪست جو احساس ٻڻجي ويو آهي.

صبوح جو اڪ ڪلي نه نوڪر کان پڇيم، "ڪهڙا لڳا آهن راڄو؟"

"ست."

موڪلي جڻ وڇون ڏنگيو. (وڇون نه اچا مون ڏٺو ڪولهي پر اُن جي ڏنگ جون ڪيترئون ڪهاڻيون مون کان ٻڌل اٿم) "ٽٽا! موڪلي سوال ڇو نه اُٿاريئه؟.... هاڻي جلدي جلدي چانهه ڏاهه، چانهه ڏاهه...."

منهن ڌوئي چانهه پيئڻ ويٺس. مون نه اچي ويٺي. سوچڻ لڳس "چانهه بي اڄ جلدي ليار ٿي ٽيوشن لي

پيج پيچان

ويندي، روز دير ٿيو وڃي. ٽيوشن تان ٿي ليرن ڪاٽي پڇنديس اسڪول ڏي. شل مسٽر رکيو هجي..."

چانهه خلاص.... ڪاڪوس ۾ پاڻي ڪونهي هاء هاء.

"راڄو ڪلهه ٽالڪي ڇو نه ڀرائيءِ؟ پلمبر ڪو نه مليو؟"

هتي شل ان ڪا شيءِ خراب ٿئي يڪدم ٺهڻ جو ئي نالو ئي نه وٺندي....

ڪيڏيءَ ۾ هٿ مليندي چيم، "مري ويس!"

مونءَ اندران پڇيو، "ڇا ٿيئه آرملا؟"

ڪيئن ٻڌايانس نه واشنگ واري تان ساڙهي ڪاله

ملندي. سومر سبب دڪان بند آهن! جي ٿي پڏاياٿس ته، سندس پــاشڻ شروع ٿي ويندو: هيٺريون ساڙهيون اٿيئي ته به واشنگ واري وٽان ساڙهي ڪپيئي.... اڄڪله جون ڇوڪريون ڪي آهن. اسين به هو اندا هئاسين...."

ألا واٽ بند، ڪن بند، مـان سڌي بـاٿ روم ۾. ستيالاس! گرم پاڻي به ڪاڻ ڪٽي آيس... الاجي ڪٿان راڄو اچي پرگهٽ ٿيو. گرم پاڻيءَ جو ڏول نـل هيٺان رکي ويو.... ألا ڪيتري دير ٿي لـڳي ان مان ٿڌو پاڻي گرم پاڻيءَ ۾ گڏڻ لاءِ! هڪ به ٽيوشن وڏيڪ ملي وڃي ته جيڪر گيزر وجهائي ڇڏجي.... سنان ڪري نڪتس ته ڪن ڏي پرلاءِ پيو، "ماٺي! گئس خلاص." راڄو ممي کي پڏائي رهيو هو.

گئس خلاص معنيٰ ٻيرن ڪان جواب. خير مڪڻ ڊبلروٽي هلائبو. پر منجهند جي روٽي؟...

مميءَ کير جو گلاس هٿ ۾ پڪڙائيندي چيو، "ٻـان گلوءَ کي اسڪول ڏي وٺي ٿي وڃان، تون ٽيوشن لي وڃين ته ان گئس واري کي نمبر ڏيندي وڃج. گاسليٽ لي ته لٽ لـڳي پيئي آهي، راڄـوءَ کان اگر ڪٽي ٿي گهرايان... مونکي ٿوري دير لـڳندي. مـاٺئين واريءَ وٽان ليابو به آيو آهي..."

"ليابو آيو آهي!" سچ ته اهي لفظ جيڪر ڪهڙيءَ به ڪنواري ڇوڪريءَ جي دل ۾ ڏڪڙ وجائي ڇڏيـن،

پر منهنجي لاءِ نه اهي ڏڪڙا ايترا پيارا وڃي چڪا هئا
جو هاڻي ڪن ني ٻوڙا ٿي ويا آهن ...دنيدي ۽ وڻجارو
اها چندا ڪٽي رمندو رهيو. پيلا چنڊجي ڏکجي گڏي
ٻڌجي، ڇوڪرو ڏسڻ وڃ يا چنجي پاڻ ڏيکارڻ وڃ پوءِ
۽ مايوس ٿي موٽ. ڪڏهن مان نه وٺان هڏڪي، ڪڏهن
هو نه وٺن موڪي؛ ڪڏهن نه وري ڏيتي ليتيءَ جي
اهميت جي ٿڌڪ ڪجي ٻيهي، ڪڏهن نه وري ڪي عقل
جا دشمن ماستريءَ کي گهٽ نظر سان ڏسڻ لڳن.

مارگولي ڏڪڙن کي. آرسيءَ وٽ بيٺي مان ڏڪڙو
ڏڪڙو سنهري رهي هئس. سوچيم، ٻيون ٽيهن شايد
ٻن ٻن لوڪراڻين کي پيهاري پوءِ سنهرنديون آهن. هوءَ
ٽئين ٽيهر اٺين سنهري ايندي آهي جو منهنجي لـ
اک ني منجهس انڪي پولدي آهي. ساڙهيءَ جا چڙ
ڇا نه ٿاهي وجهندي آهي. مون کان نه هن ڪلف
لڳل ساڙهيءَ جا چڙ ني نتا مارجن .... مرڻ ڏان .... ديـر
ٿي وئي. راڄو ڪير ڪير ڪير.... اڙي ڪير نه ڪڏهو نڪو
ميز تي پيو ٿري. مان رومال ۾ سينت ذري وجهي ميز
طرف ٿي وڌيس نه ڦٽڪي ۾ شيشي تي ڪري پيئي.
هيءُ ٻي مصيبت! پر شڪر شيشي ڀڳي ڪانه. چاليءَ
تي ڪراس پئي لٽڪيو، ڪٽي ان کي چيم. هيڏانهن
هوڏانهن نهاريم. شڪر جو ممي گلوءَ کي وٺي سڪول
وئي هئي نه نه شروع ٿي وڃي، ”موٽي نه ڪالونت

۽ پڙهيو ن، ڌرم ڪرم ۾ ٻوڙي ڇڏيو اٿو...

”ٽنڊڪ گاب“ جٺي ڪير کي ڳيٽ ڏيڻي ٻاهر نڪري ويس.

مگر گهٽس واري وقت وڃڻو آهي. ”اڙي اوڇا ڪوڇا لڳي ويا راڄو“ مان ڏاڪڻ ۾ هئس. جواب ڏاڪڻ ۾ لهندڙ پاڙيسريءَ ڏنو، ”باقي ٻه منٽ آهن لون ۾.“

واچ کي چابي ڏيندي روڊ تي جو پهتس ته ساه سڪي ويو. هڪ سيڪنڊ ۾ وڃايان ها ته سگنل وٽ بيٺل موٽرن ۽ بسين جي لائين هلڻ شروع ٿي وڃي ها.

مان دل جي دڪ دڪ ٻڌندي گهٽس واري وقت پهچي ويس. پيرن سان گڏ دماغ به شايد لڪڙو ٿي ويو هو، چيم، ڪلهه ڪان وٺي شاديءَ جي آيل مهمانن سان گهر ڀرجي ويو آهي، اسان کي مهرباني ڪري گهٽس لڪڙي موڪليو.“

منهنجي ان نڪريءَ ڪلف لڳل ساڙهيءَ ڏي نهاري گهٽس رجسٽر ڪندڙ مون ڏي ذرا مطلب ڀري مرڪ اڇلي. دل ۾ چيم، ”ڇرلو مٿو. سمجهندو هوندو منهنجي شادي آهي. ٿي پئي گهٽس ڇوڪڻ اينديس ته ٻڌائيندي سانس اها منهنجي ڀاڻيجيءَ جي شادي هئي. ذت... پيسان ڀاڻيجي ته اچا جائي به ڪاڻ هي....“ پوءِ ته دماغ کي داد ڏيندي پگهر اگهندي وڃي ٽيوشن تي پهتس. ٻار جا امتحان ويجها هئا. لڪڙ لڪڙ ۾ هرڪ

سڄڪيٽ مان ٿورو ٿورو پڙهائيندي وئي سائنس. هاڻي پيٽ ۾ ڪوئا ڊوڙڻ لڳا. ذهن ۾ ڏهه مدت هئا ته مان اُتي ڪڙي ٿيس. بابا چيو، "جاگرافيءَ جي مئپ پائنٽنگ رهجي وئي." "رهڻ ڏي بابا! سائي ذهين اسڪول پهچڻو آهي ان وچ گهر ڳالهين بند ڪرڻو آهي. ڪجهه ڪاڏو رڌو هو الدو ته ڪاٿي سڪول پهچڻو آهي...."

ڪمال ٿي وئي. بابا جي ماءُ چيو، "اڄ پيٽهون رڌا اٿم نيچر ڪاٿي وڃو."

گهر ۾ ڳئس ڪاله هئي، اها خبر هئم. ان ڪري "رڌ" ڪاله ڪيم. پيٽهون ان مان سوڪ پٽاٽا ڪاڏم. پر هاڻ پهچان ڪيئن؟ گهوڙا گهوڙا! ڏهين جو گهگهو رستي ۾ ٿي ٻڌم. چاليءَ ۾ اندر هو هو هو وڃڻ لڳي ۽ ٽنگون هاڻي ٿي هيون يا شايد چار ٿي پيئون هيون، ڦٽ ڦٽ ڪندي گهر پهتس. ڀڪ ٿي ڀڪ ڳئس اچا ته پهتي هولدي. پر مهنجون اکيون ڦاٽي ويئون، جڏهن ڳئس ته رانڌٽي ۾ ٻرندي ڏٺم، پر روٽي ته سڄي تيار ڏٺم. اڙي واهه لڏهن ڳئس واري کي ٻڌايل گشي ڪم ڪيو هو. راڄوءَ چيو ڳئس وارو خاص ڪرڻو هئي ٿي ڪٽي آيو هو ۽ خرچي وٺي ويو.

واهه واهه. ڪم ته ٿيو. "راڄو لڊيچ باڪس ۾ روٽي وجهه." هاڻي شل سڪول سوالئي پهچان. بس جا ٿي اسٽاف بس بند آهي. سو سهڪندي وڏين وڏين

ٻارڪن سان رستو ٻورو ڪري جو سڪول جي آفيس روم ۾ پهتس ته ڏسان پٽيوالو مسٽر ڪنهن ٻيو وڃي... جهڙپ هٽي مسٽر ڦري حاضري ڀرام. هاڻي وڃي سامت جو ساهه کڻيو. پر پنهنجي گهڙي واڳوءَ جي واٽ ۾ هڻڻ واري جيومٽ ٿي هاڻي ڪل اچڻ لڳي. رومال واٽ تي رکي ٻئي ڪل روڪيم. پر ڪل ڇو ٿــي بند ٿئي. سڌي هلي ويس ٽيچرس روم ۾. ٻه ڄڻيون ٻـري ٻيرڻ ماڻي رهيون هيون. هڪڙيءَ چيو، ”مونکي لڳي ٿو اُرملا جي جلدئي شادي ٿيڻ واري آهي....“

ٻون چيو، ”ڇا مان تو لڳيٿي ائين؟“

چيائين ”ٿئين سانڍهي مان.“

هاڻي ته مونکي ٿهڪن ڏيڻ جو ٻهانو ملي ويـو. روڪيل ڪل جو ڦوهارو ڇلڪي پيو.

مونکي ايترو خوش ڏسي ٻي ٽيچر ڪي هـن چرچي اندر ساڀيا اظر اچـڻ لڳي. چيائـين ”شادي ڪري نوڪري ته نه ڇڏيندينءَ نه.“

مان لهائين وڏيڪ ٽهڪن ۾ اچي چٽڪيس. جنـن ليٽن ڪل بند ڪري پنهنجي ڪلاس ڏي هلي ويس. پر شام جو پڄڻين ٻجي تائين سڄي اسڪول ۾ اها خبر وڃ جيئن ڦهلجي وئي ته اُرملا جي شادي ٿيـڻ واري آهي. اُفواهه ڪي ٻه خبر ٿاهي کهڙا پــر لڳل ٿا هجن. ـ ـ ـي جون اظرون ڄڻ وري شاديءَ ٻابت ڪي مونکان

پڇي رهيون هيون. دل ۾ چيم: وڃي ڪڏ پون. هن پنج
پڇان واريءَ حيالي ۾ ڪنهن کي فرصت رکي آهي اُنهن
اجاين ڳالهين تي سوچڻ جي! مان ته پڇان گهر. اڄ
واقت تي خريداري ڪرڻي آهي. گهوڙا گهوڙا ٻـرس ۾
واهر جي ٿيلهي الاڄي وڌم الاڄي نه. ڪلهه فروقت سوڌي
ڪڻي فرج ۾ رکي هئم... ٻرس نه ڏسان.

او سڀني ڳالهه آهي. ممڪن شايد فـروقت ڪـيڻ مهل
ٿيلهي سنڀالي منهنجي پرس ۾ وجهي ڇڏي آهـي....
ٻ ٻ ڏاڪا ٽپندي هيٺ لٿس نه مار! سڄو پٽ آلـو،
هيءَ اَڄ مندائتي برسات وري ڪٿان آئي!.... ته بس
۾ ئي مارڪيٽ ڏانهن خريداري لاءِ وڃان. شڪر جو بس
جلدي ملي ويئي. پر گڙدي ۾ ڏوڪ ڏوڪان ... ليڪن
واهه مٿين ڊيڪ تي دريءَ وٽ سيٽ! فرحت اچـي
ويئي." مگر هيءَ ڪير؟ اڙي هڏي! ٿون ڪيئن هن
ٻاسي." پنهنجي ساهيڙيءَ انيلا کان پڇيم.

"منهنجي ڪيءَ سان گڏ، آءِ مين ٿـاري."

"ٿاري!" مولڪان ٿهڪ ڪري وڌو. ڇا نه عيڪ پاتي
اٿس. اڙي باپ ڙي هي نه مولڪي انهن ٿو ڏسي جڻ
.... ۽ ٻ آڱرين ڪڻي اکيان وڌايون اٿس. پـلا هھڙيءَ
رنگين مزاجيءَ تي ڪيئن نه من لهرائي اٿئي.

ليڪن اُنيلا پاءِ کي سهم ڪيئي. چيو، "هيءَ اُرملا
آهي جا سهي ويڻ...چرچي جي ڪا حد ٽيندي آهي."

۽ ھي جناب!.... آگوٺو ڏيکاري ٿو چوڻس، اُرملا اُز دس.
اُيلا وڌيڪ چڙي چيس، ”توکي خبر آھي آگرٺي ڏيکارڻ جو ڪھڙو مطلب آھي ھتي؟“...

”خبر ناھي ڪھڙا لاڏ نا سکي اچن ھي ولائت وارا.“

”اُرمي! ساري! منھنجو مطلب ھو اُرملا آھي اِي وَن“ ناريءَ وري آگوٺو ڏيکاريو...

اُڙي ري ري. مولڪي ھن اسٽاپ تي لھڻو آھي بابلا. ناريءَ کي پيٽس جي پاسي ۾ سيمت ڏيڻي مان ڪڙو ھيٺ لھي اچي بس کان ٻاھر پھتس.

مڻي ڏاڍي سٺي آھي. خريداري ڪري گھر پھتس ته وچي ڪيس گھڙيءَ ۾ ٻارھون وڳا. ٽائيمٽ چاٻي لڳل رالدڪي جي اسپرنگ وانگر منھنجي ڪل جو اسپرنگ ڪلڻ لڳو ته ڪلڪدو ئي ويو. ٿڪ ڏيڻي مڻيءَ کي ويھي سڄي ڏينھن جي پنج پڃان بيان ڪيم ته مڻي به اچي ٿڪن ۾ چڙڪي.

Published by Naeen Dunya Publication, B–9, Floreana, Sitladevi Temple Road, Mahim, Bombay–400 016.
Printed by Vashu G. Wadhwani, at the 'Sundri Printing Press' Shop No. 4, Chembur Colony Road, Chembur, Bombay–400 074.